

Костенко А.М. Захист суб'єктів господарювання: принципи здійснення. *Актуальні проблеми розвитку держави і права: історико-правовий дискурс*: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Ніжин, 06 грудня 2019 р. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. С. 108–110.

ЗАХИСТ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ

Костенко А.М.,

Херсонська філія Полтавського університету економіки і торгівлі

(м. Херсон, Україна)

Згідно з ч. 5 ст. 55 Конституції України у кожного є право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права та свободи від порушень та протиправних посягань. Тобто кожна особа має право вільно обирати незаборонений законом засіб захисту прав і свобод. Захист прав та законних інтересів може реалізовуватись кількома способами, серед яких: самозахист, залучення органів, які будуть сприяти в такому захисті, досудове врегулювання спорів.

Відповідно до ст. 13 Конституції України держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання. На виконання цієї вимоги, згідно зі ст. 20 ГК України [1], кожний суб'єкт господарювання та споживач має право на захист своїх прав і законних інтересів шляхами, визначеними нормами чинного законодавства. А також особа має право на самозахист свого права. Самозахистом є застосування особою засобів протидії, які не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства. Тобто суб'єкт господарювання має право вчиняти самозахист шляхом захисту своїх прав та законних інтересів самотужки, своїми власними діями. Іншими словами – це захист без звернення до суду [2].

Захист прав суб'єктів господарювання – це сукупність взаємозалежних правових засобів, способів і форм, за допомогою яких при необхідності забезпечується захист законних прав суб'єктів господарювання при їх порушенні.

Костенко А.М. Захист суб'єктів господарювання: принципи здійснення. *Актуальні проблеми розвитку держави і права: історико-правовий дискурс*: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Ніжин, 06 грудня 2019 р. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. С. 108–110.

Усім суб'єктам правовідносин гарантується захист їх прав, свобод і законних інтересів незалежним і неупередженим судом, утвореним відповідно до закону. Суб'єкти господарювання вправі звертатися до господарського суду згідно з встановленою юрисдикцією господарських справ за захистом своїх порушених або оспорюваних прав і охоронюваних законом інтересів, а також для вжиття передбачених законом заходів, спрямованих на запобігання правопорушенням.

Завдяки трьом групам гарантій – організаційним, майновим та соціальним гарантіям у спеціальному законодавстві визначаються правила ведення господарської діяльності, здійснення інвестиційної та інноваційної діяльності, правила захисту своїх інтересів у суді, в адміністративному порядку, правила щодо володіння, користування і розпорядження майном, використання прибутків тощо [3, с. 7-8].

Принципи господарського права, щодо захисту суб'єктів господарювання є істотною складовою частиною нормативного регулятора майнових відносин у сфері господарювання. Про це свідчать уже відтворення у ст. 5 ГК України конституційних основ правопорядку у сфері господарювання, закріплення загальних принципів господарювання у ст. 6 ГК України та принципів підприємницької діяльності у ст. 44 ГК України [1]. Це дає підстави стверджувати, що законодавець послідовно наполягає на тому, щоб особи, яким адресуються акти господарського законодавства, сприйняли як керівні вказівки конституційні основи правопорядку у сфері господарювання, принципи (загальні принципи) господарювання та підприємницької діяльності.

Неможливо розглядати принцип рівного захисту державою суб'єктів господарювання, не враховуючи його зв'язків з іншими галузевими принципами господарського права. До них належать: забезпечення господарського правопорядку та законності у сфері господарювання, захист економічної конкуренції та поєднання публічних і приватних інтересів у сфері господарювання. Важливим є той факт, що принцип рівного захисту суб'єктів господарювання, захисту економічної

Костенко А.М. Захист суб'єктів господарювання: принципи здійснення. *Актуальні проблеми розвитку держави і права: історико-правовий дискурс: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції*, м. Ніжин, 06 грудня 2019 р. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. С. 108–110.

конкуренції та захисту прав споживачів закріплюється на рівні Конституції України. Це дає змогу стверджувати, що вони, як конституційні принципи, впливають на розвиток усіх галузей.

Принцип забезпечення господарського правопорядку та законності є одним із проявів принципу верховенства права у сфері господарського права. Принцип рівного захисту суб'єктів, як було зазначено вище, виступає закріпленням загальних принципів рівності та справедливості, що є складовими принципу верховенства права [4].

Принцип захисту економічної конкуренції свідчить про забезпечуваний державою захист конкуренції у підприємницькій діяльності. З самого визначення змісту цього принципу простежується зв'язок з принципом рівного захисту суб'єктів господарювання, що відображається у суб'єкті, який забезпечує захист, тобто у державі.

Принцип поєднання публічних та приватних інтересів у сфері господарювання відображає зв'язок між свободою підприємницької діяльності та її обмеженням [5].

Можна зробити висновок, що актуальними на сьогодні є вказані принципи для того щоб примусити або спонукати порушника припинити дії, що порушують майнові права захисту суб'єктів господарювання, або попередити такі дії.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18–22. Ст. 144.
2. Ніколенко Л.М. Господарське процесуальне право України: підручник / Л.М. Ніколенко; Маріуп. держ. ун-т. О.: Фенікс, 2011. 512 с.
3. Дерев'янко Б. В., Туркот О. А. Захист прав суб'єктів господарювання: навчальний посібник / за ред. д-ра юрид. наук, проф. Б.В. Дерев'янка; 2-е вид., переробл. і доповн.; МВС України, Донецький юридичний інститут. Львів : Ліга-Прес, 2019. 150 с.
4. Колодій А.М. Принципи захисту суб'єктів господарювання: монографія / А.М. Колодій. К.: Юрінком Інтер, 2012. 208 с.
5. Феделеш Е.М. Характеристика принципу захисту суб'єктів господарювання: монографія / Е.М. Феделеш. К., 2010. 176 с.